Stockholms läns landsting

Landstingsrådsberedningen

SKRIVELSE
2016-10-05

LS 2016-0262

Landstingsstyrelsen

Motion 2016:3 av Dag Larsson (S) och Alfonso Morales Barrera (S) om att utreda kostnaden för slopad avgift för patienter som tvångsvårdas inom den psykiatriska vården

Föredragande landstingsråd: Anna Starbrink

Ärendebeskrivning

Dag Larsson (S) och Alfonso Morales Barrera (S) har till fullmäktige lämnat en motion om att utreda kostnaden för slopad avgift för patienter som tvångsvårdas inom den psykiatriska vården.

Förslag till beslut

Landstingsrådsberedningen föreslår landstingsstyrelsen föreslå landstingsfullmäktige besluta

att anse motionen besvarad

Landstingsrådsberedningens motivering

En person med allvarlig psykisk störning kan vårdas mot sin vilja genom så kallad psykiatrisk tvångsvård. Det är ett stort ingrepp i den personliga integriteten. Den psykiatriska tvångsvården är noga reglerad i lagen om psykiatrisk tvångsvård (LPT) och i andra författningar.

En läkare ska utfärda ett vårdintyg om kraven för psykiatrisk tvångsvård är uppfyllda. I vårdintyget ska läkaren ange vilka skäl som finns för att tvångsvårda patienten. Vården får aldrig bedrivas längre än nödvändigt.

Tvångsvård kan bedrivas i såväl sluten som öppen vård. Rättspsykiatrisk vård är en form av tvångsvård där den enskilde begått brott och av domstol döms till rättspsykiatrisk vård.

Chefsöverläkaren vid den enhet där patienten vårdas ska besluta om intagning och fortlöpande pröva om det finns skäl att den enskilde ska vara fortsatt tvångsvårdad. Om sådana skäl inte längre finns ska chefsöverläkaren genast besluta om att tvångsvården ska upphöra.

Patienten betalar en avgift inom både sluten och öppen tvångsvård Motionärerna föreslår att kostnaden för att slopa avgiften inom psykiatrisk tvångsvård utreds

Hälso- och sjukvårdsförvaltningen har beräknat intäktsbortfallet om avgiften slopas i sluten vård till 13 miljoner kronor. För den öppna psykiatriska tvångsvården beräknas intäktsbortfallet till 111 000 kronor. Det finns även en kostnad för administrationen av patientavgifter.

Beslutsunderlag

Landstingsdirektörens tjänsteutlåtande den 22 september 2016
Motion 2016:3
Hälso- och sjukvårdsnämndens protokollsutdrag den 30 augusti 2016, med S-, MP- och V-ledamöternas särskilda uttalande och muntliga reservationer
Hälso- och sjukvårdsförvaltningens tjänsteutlåtande den 16 juni 2016 med ändringsmeddelande den 29 augusti 2016

Torbjörn Rosdahl

Anna Starbrink

Carl Rydingstam

Landstingsstyrelsens förvaltning
Landstingsdirektörens stab

TJÄNSTEUTLÅTANDE
2016-09-22

LS 2016-0262

Handläggare:
Ingela Erneholm

Ankom
Stockholms läns landsting
2016 -09- 22
Dnr LS 2016-0262
Rotel II

Landstingsstyrelsen

Motion 2016:3 av Dag Larsson (S) och Alfonso Morales Barrera (S) om att utreda kostnaden för slopad avgift för patienter som tvångsvårdas inom den psykiatriska vården

Ärendebeskrivning

Dag Larsson (S) och Alfonso Morales Barrera (S) har till fullmäktige lämnat en motion om att utreda kostnaden för slopad avgift för patienter som tvångsvårdas inom den psykiatriska vården.

Beslutsunderlag

Landstingsdirektörens tjänsteutlåtande den 22 september 2016
Motion 2016:3
Hälso- och sjukvårdsnämndens protokollsutdrag den 30 augusti 2016, med S-, MP- och V-ledamöternas särskilda uttalande och muntliga reservationer
Hälso- och sjukvårdsförvaltningens tjänsteutlåtande den 16 juni 2016

Förslag till beslut

Landstingsstyrelsen föreslår landstingsfullmäktige besluta

att anse motionen besvarad.

Förvaltningens förslag och motivering

Sammanfattning
Dag Larsson (S) och Alfonso Morales Barrera (S) har lämnat en motion om att utreda kostnaden för slopad avgift för patienter som tvångsvårdas inom den psykiatriska vården.

Hälso- och sjukvårdsförvaltningen har uppskattat kostnaderna i form av intäktsbortfall för att slopa avgifterna till ca 13 miljoner kronor per år.

Bakgrund
Dag Larsson (S) och Alfonso Morales Barrera (S) har lämnat en motion om att utreda kostnaden för slopad avgift för patienter som tvångsvårdas inom den psykiatriska vården.

Psykiatrisk tvångsvård delas in i sluten vård och öppen vård. Vid sluten psykiatrisk tvångsvård sker behandling av patienten på en vårdinrättning. Vid öppen psykiatrisk tvångsvård får man behandling utan att vara inlagd på sjukhus, till exempel kan patienten regelbundet behöva komma till en mottagning för samtal och för att ta sin medicin. Vid både öppen och sluten psykiatrisk tvångsvård så betalar patienten en patientavgift för sin behandling.

Hälso- och sjukvårdsnämnden har yttrat sig i ärendet.

Överväganden
Hälso- och sjukvårdsförvaltningen har uppskattat kostnaderna i form av intäktsbortfall för att slopa avgifterna för personer som vårdas inom den psykiatriska tvångsvården. För den slutna psykiatriska tvångsvården uppgår kostnaden till cirka 13 miljoner kronor per år och för den öppna psykiatriska tvångsvården uppgår kostnaden till cirka 111 000 kronor per år. En minskad administrativ kostnad för avvecklad hantering av patientavgifter kan sedan förväntas.

Då hälso- och sjukvårdsförvaltningen redan har en uppfattning om de kostnader som efterfrågades i motionen så anser förvaltningen att motionen ska anses vara besvarad.

Ekonomiska konsekvenser av beslutet

Beslutet har inga ekonomiska konsekvenser.

Miljökonsekvenser av beslutet

I enlighet med landstingets Miljöpolitiska program 2012-2016 har hänsyn till miljön beaktats och slutsatsen är att det inte är relevant med en miljökonsekvensbedömning i detta ärende.

Anne Rundquist
Tillförordnad landstingsdirektör

Anna Nergårdh
Chefsläkare

Socialdemokraterna
FRAMTIDSPARTIET

MOTION
2016-02-16

Ankom
Stockholms läns landsting
2016 -02- 16
Dnr. LS 2016-0262

2016:3

Motion av Dag Larsson (S) och Alfonso Morales Barrera (S) om att utreda kostnaden för slopad avgift för patienter som tvångsvårdas inom den psykiatriska vården

En svårt psykisk sjuk person kan tvingas att motta vård, mot sin vilja. Detta sker då inom ramen för den lagstiftade psykiatriska tvångsvården, eftersom det är ett allvarligt intrång i en människas integritet. Det kan också vara det som räddar ett liv. Psykiatrisk tvångsvård är en nödvändighet, som bara kan existera inom mycket strikt lagstiftning.

Dock finns det i dagsläget en absurditet inbyggd i den psykiatriska tvångsvården. Den är avgiftsbelagd, till 100 kronor per vårddygn. Stockholm läns landsting begär alltså att en patient ska betala för vård som patienten själv har motsatt sig.

Vi tycker att det är orimligt att en person ska tvingas betala för tvångsvård. Vården är en av välfärdens kärnverksamheter och dess finansiering kommer nästan uteslutande från skattesedeln. Att vårdens intäkter primärt kommer från just gemensam finansiering och att man inte ensam bär bördan av sådana behov som man inte kan påverka – som behovet av avancerad psykiatrisk eller somatisk vård – är grundläggande för ett jämlikt välfärdssamhälle och något att värna.

Patientavgifterna, å andra sidan, är en försvinnande liten andel av landstingens intäkter. Funktionen som avgifter inom vården fyller är att styra patienter till "rätt" vårdform/vårdnivå, men också förhindra överutnyttjande av vården. Avgifterna inom tvångsvården saknar den funktionen eftersom patienterna själva inte söker vården. Risken att tvångsvården skulle missbrukas på grund av slopad avgift är således obefintlig. När avgifter varken finansierar verksamheten eller styr patienter till ett önskvärt beteende saknar de funktion.

Orimligheten i patientavgifter inom psykiatrisk tvångsvård har påtalats av flera organisationer t ex Riksförbundet för Social och Mental Hälsa, RSMH och Riksförbundet Hjärnkoll. Dessa organisationer rapporterar om mycket låga inkomster och svag etableringen på arbetsmarknaden bland gruppen med allvarlig psykisk störning.

Vi anser att avgifterna för tvångsvård försvårar för redan utsatta personer. Vid långa vårdtider kan avgifterna att bli mycket höga. Personer som inte kan betala avgifterna riskerar att bli skuldsatta. Skuldsättningen har visat sig vara ett hinder för färdigbehandlade patienter att skrivas ut, vilket i sin tur riskerar att försvåra återhämtning och återgång till vardagen. Dessutom kan skuldsättningen hindra möjligheten att få lägenhetskontrakt, eller ha avbetalningsmöjligheter för sina mediciner. Vi har ett stort ansvar för att denna patientsgrupp får stöd att tillfriska och återfå en fungerande vardag. Ett inkassokrav från Kronofogden bidrar inte till det.

Både Värmlands läns landsting och Landstinget i Kalmar län har valt att slopa avgiften för psykiatrisk tvångsvård. Stockholm läns landsting borde utreda kostnaderna för att göra samma sak.

Med anledning av ovanstående föreslår Socialdemokraterna landstingsfullmäktige att besluta

att utreda kostnaden för att slopa avgiften för patienter som tvångsvårdas inom den psykiatriska vården.

Stockholm den 16 februari 2016

Dag Larsson (S)

Alfonso Morales Barrera (S)

PROTOKOLLSUTDRAG 7/2016
§ 173

SAMMANTRÄDESDAG
2016-08-30

Ankom
Stockholms läns landsting
2016 -09- 01
Dnr LS 2016-0262

Justerat Anna Starbrink (L)
Dag Larsson (S)

Anslagsdatum 2016-08-31

§ 173 Yttrande över motion 2016:3 av Dag Larsson (S) och Alfonso Morales Barrera (S) om att utreda kostnaden för slopad avgift för patienter som tvångsvårdas inom den psykiatriska vården

HSN 2016-0700

Ärendebeskrivning

Landstingsstyrelsen har begärt att hälso- och sjukvårdsnämnden ska yttra sig över kostnaden för slopad avgift för patienter som tvångsvårdas inom den psykiatriska vården. I motionen föreslår Dag Larsson (S) och Alfonso Morales Barrera (S) att personer som kan tvingas att motta vård, mot sin vilja, inom ramen för den lagstiftade psykiatriska tvångsvården inte ska tvingas att betala den patientavgift som finns idag och som uppgår till 100 kronor per vårddag.

Beslutsunderlag

Hälso- och sjukvårdsdirektörens tjänsteutlåtande, 2016-06-16
Motion 2016:3 av Dag Larsson (S) och Alfonso Morales Barrera (S)

Yrkanden

1) Ordförande (L) yrkar bifall till förvaltningens förslag.
2) Tove Sander (S), Susanne Nordling (MP) och Håkan Jörnehed (V) yrkar bifall till motionen.

Propositionsordning

Ordförande (L) ställer proposition på de två förslagen och finner att hälso- och sjukvårdsnämnden beslutar enligt ordförandes yrkande.

Beslut

Hälso- och sjukvårdsnämnden beslutar

att till landstingsstyrelsen överlämna hälso- och sjukvårdsdirektörens tjänsteutlåtande som nämndens yttrande

att omedelbart justera beslutet.

Reservationer

Tove Sander (S) anmäler att S-ledamöterna reserverar sig mot beslutet.
Susanne Nordling (MP) anmäler att MP-ledamöterna reserverar sig mot beslutet.
Håkan Jörnehed (V) anmäler att V-ledamöterna reserverar sig mot beslutet.

Särskilda uttalanden
Dag Larsson (S), Susanne Nordling (MP) och Håkan Jörnehed (V) lämnar ett gemensamt särskilt uttalande (bilaga 18).

Vid protokollet/rätt avskrivet intygas
Lykke Ask-Harborg

Expedieras:
Akten
Landstingsstyrelsen

BIALGA 18

Socialdemokraterna
Miljöpartiet
Vänsterpartiet

Särskilt uttalande
Ärende 20
HSN 2016-0700

Gällande " Yttrande över motion 2016:3 av Dag Larsson (S) och Alfonso Morales Barrera (S) om att utreda kostnaden för slopad avgift för patienter som tvångsvårdas inom den psykiatriska vården"

Bestämmelserna i lagen (1991:1128) om psykiatrisk tvångsvård (LPT) om intagning för tvångsvård och om tvångsvårdens upphörande är ingående och absoluta. Beslut om intagning för sluten psykiatrisk vård fattas av en chefsöverläkare vid en enhet för psykiatrisk vård efter en undersökning av patienten och sedan en annan läkare har utfärdat ett vårdintyg. När det inte längre finns förutsättningar för tvångsvård, ska chefsöverläkaren genast besluta att tvångsvården ska upphöra. Frågan om tvångsvårdens upphörande ska övervägas fortlöpande.

I motionen föreslås att personer som tvingas att motta vård mot sin vilja inte ska tvinga att betala den patientavgift som finns i dag. Hälso- och sjukvårdsförvaltningens motivering till sitt yttrande beträffande motionen, att en avgiftsbefrielse skulle kunna ge konsekvenser i form av minskad motivation till att söka frivillig vård eller att patienten strävar efter att kvarstanna i tvångsvården för att slippa avgifter, är inte förenlig med vare sig lagstiftningen eller dess intentioner och dessutom ett ifrågasättande av läkarens profession. Vi är kritiska till detta svaret.

Hälso- och sjukvårdsförvaltningen

ÄNDRINGSMEDDELANDE
2016-08-29

HSN 2016-0700

Hälso- och sjukvårdsnämnden
2016-08-30, P 20

Revideringar har gjorts i ärendet gällande: Yttrande över motion 2016:3 av Dag Larsson (S) och Alfonso Morales Barrera (S) om att utreda kostnaden för slopad avgift för patienter som tvångsvårdas inom den psykiatriska vården

Justering i texten, sida 1, andra stycket, tredje meningen:

Nuvarande mening styrks:

~~Att avgiftsbefria den psykiatriska tvångsvården men behålla avgiften för den frivilliga vården skulle kunna ge konsekvenser i form av minskad motivation till att söka frivillig vård eller att patienten strävar efter att kvarstanna i tvångsvården för att slippa avgifter.~~

Barbro Naroskyin
Hälso- och sjukvårdsdirektör

Hälso- och sjukvårdsförvaltningen

TJÄNSTEUTLÅTANDE
2016-06-16

HSN 2016-0700

Handläggare:
Jessica Ottesten
Fredrik Persson

Hälso- och sjukvårdsnämnden
2016-08-30, P 20

Ankom
Stockholms läns landsting
2016 -09- 01
Dnr LS 2016-0262

Yttrande över motion 2016:3 av Dag Larsson (S) och Alfonso Morales Barrera (S) om att utreda kostnaden för slopad avgift för patienter som tvångsvårdas inom den psykiatriska vården

Ärendebeskrivning

Landstingsstyrelsen har begärt att hälso- och sjukvårdsnämnden ska yttra sig över kostnaden för slopad avgift för patienter som tvångsvårdas inom den psykiatriska vården. I motionen föreslår Dag Larsson (S) och Alfonso Morales Barrera (S) att personer som kan tvingas att motta vård, mot sin vilja, inom ramen för den lagstiftade psykiatriska tvångsvården inte ska tvingas att betala den patientavgift som finns idag och som uppgår till 100 kronor per vårddag.

Beslutsunderlag

Hälso- och sjukvårdsdirektörens tjänsteutlåtande, 2016-06-16
Motion 2016:3 av Dag Larsson (S) och Alfonso Morales Barrera (S)

Ärendets beredning

Ärendet har beretts i programberedningen för folkhälsa och psykiatri

Förslag till beslut

Hälso- och sjukvårdsnämnden beslutar

att till landstingsstyrelsen överlämna hälso- och sjukvårdsdirektörens tjänsteutlåtande som nämndens yttrande

att omedelbart justera beslutet.

Förvaltningens motivering till förslaget

Psykiatrisk tvångsvård bedrivs enligt två olika lagar. Inom allmänpsykiatrin bedrivs vården enligt lag (1991:1128) om psykiatrisk tvångsvård och inom rättspsykiatrin enligt lag (1991:1129) om rättspsykiatrisk vård.

Upprepade sjukdomsperioder medför ofta kortare eller längre behov av vård för en och samma patient. Då psykiatrisk tvångsvård endast ska fortgå tills patienten frivilligt medverkar till vård kan en vårdperiod som inleds med tvångsvård senare övergå till frivillig vård. Att avgiftsbefria den psykiatriska tvångsvården men behålla avgiften för den frivilliga vården skulle kunna ge konsekvenser i form av minskad motivation till att söka frivillig vård eller att patienten strävar efter att kvarstanna i

tvångsvården för att slippa avgifter.

Intäktsbortfallet för att slopa avgifterna för personer som vårdas inom sluten psykiatrisk tvångsvård uppgår till cirka 13 miljoner kronor. För öppen psykiatrisk tvångsvård uppgår intäktsbortfallet till cirka 111 000 kronor.

Utöver intäktsbortfallet tillkommer en trolig minskad administrativ kostnad för avvecklad hantering av patientavgifter.

Barbro Naroskyin
Hälso- och sjukvårdsdirektör

Mikael Borin
Avdelningschef